

Ковчег Ніви¹

Kenzo Evans

*Надія не має нічого спільного з чеснотою:
це просто відкидання голосів розуму, сенсу й страху,
і невпинне, невтомне просування вперед,
коли кожен атом у всесвіті махнув на тебе рукою.*

Її вихопив зі сну глухий удар із вітальні. Відтоді як два роки тому Бо переніс інсульт, у нього розвинувся стан, що проявлявся раптовими неконтрольованими штовханнями уві сні, і часто призводив до його падіння з поверхні, яку він обрав своїм ліжком. Чи то був підвищений м'язовий тонус, чи нервовий розлад, чи надто яскраві сни, що транслювались в надмірні рухи кінцівок, вона не знала; втім, рідкісний день минав без одного-двох таких інцидентів. Як і належало справжньому котові, він відмовлявся спати в колисці, яку вона для нього зробила, віддаючи перевагу власноруч обраним локаціям. Не всі вони були безпечними, і її підлога тут і там була завалена декоративними подушками, старими ковдрами, килимчиками і незграбно розставленими меблями, що час від часу кочували, відтіняючи броунівські зміни в його вподобаннях.

Цього разу він впав з вузького підвіконня масивного старого розсувного вікна, протяглого й плакучого, що свистіло й деренчало від найлегшого подиху вітру. Комфорт цих умов зробив це місце одним з його найулюбленіших, і тому посадка була м'якою — на звалище подушок, які вона для нього виклала на підлозі, — та

¹ *Ніва* (Níamh) – Ірландське жіноче ім'я

все ж удар, спричинений неконтрольованістю приземлення, був достатньо гучним, аби її розбудити.

Фігура кота з'явилася в дверях спальні. Він був помітно стривожений, але неупшкоджений. Наближалась сьома, і, попри те що на вулиці ще стояла темрява, вона вирішила вставати. Дрова в пічці вигоріли ще кілька годин тому і в кімнаті було свіжо; дощ, що люто хльостав у вікно, також не сприяв цій ідеї. Мить повагавшись, вона зібралася, широким рухом плеча відкинула ковдру, піднялася з ліжка й закуталася у флісовий халат.

Кіт поплентався за нею на кухню. Вона відкупорила пляшку з водою й налила собі пів склянки. Він терпляче чекав, поки вона пила. Поставивши порожню склянку на стіл, вона взяла з гігантської піраміди мультипаків нерозпечатану бляшанку, відкрила її, виклала приблизно третину в його миску, і сховала решту в шафку.

Минули часи, коли їжа була його пристрасстю. Колись йому вистачало хвилини, щоб жадібно знищити надану порцію й вимагати добавки; сьогодні ж він мусив зібрати весь свій запал, аби просто дістатись до миски й почати їсти. Цього року Бо виповнилось двадцять — майже століття за людськими мірками. Його ранкова трапеза займала добрих п'ятнадцять хвилин, з тим, що лишилося від його зубів, зору і енергії. Єдине, у чому він поки що був по-справжньому вправний, — це сон; все інше лише обслуговувало це головне заняття.

Вона співчутливо дивилася, як він їсть. Він виглядав по-справжньому старим — втім в жодному разі не жалюгідно-старим. Він чудово усвідомлював обмеження, накладені на нього тривалістю його життя, і повністю їх приймав — не прагнучи

марно того, що вже стало недосяжним, але й не відмовляючись від того, що ще лишалося в його силах.

Він нагадував їй покійного діда. Той теж дожив майже до сотні, в останні роки страждаючи на тяжку деменцію й майже повністю втративши зір. Втім, це не завадило йому залишатись завзятим любителем довгих прогулянок. Щонеділі він одягав свій «костюм для прогулянок», як він його називав («у відкритому космосі», додавала вона, бо складався він з важкого комбінезону із наколінниками й налокітниками, величезних черевиків й товстої в'язаної шапки), – і вирушав у багатогодинні мандрівки з Декстером, бордер-коллі, своїм вірним супутником відтоді, як померла його дружина. З роками його хода ставала повільнішою, маршрути — коротшими; та все ж він ніколи не вважав це причиною зупинитися. Помер він у дев'яносто дев'ять, від гострого ковіду, здолавши за день до того вісім миль по сусідніх вересовиках.

Закінчивши їсти, кіт повернувся до миски з водою. Пив він так само неквапно, як і їв — повільно й методично, не втамовуючи спрагу, а підтримуючи належний рівень рідини в організмі. Коли й з цим було покінчено, він відступив на декілька кроків і зайнявся ранковим туалетом. Вона сполоснула його миску, долила води з бочки і послідувала його прикладу.

Вмившись і перевдягнувшись у комфортний домашній одяг, вона повернулася на кухню. Кіт вже спав, згорнувшись калачиком на стільці. Сон його був спокійний, але, про всяк випадок, вона обережно посунула стілець ближче до кутку. Діставши з шафки коробку пластівців, мішечок сушеної журавлини й банку сухого молока, вона змішала все в мисці, і долила води з відкритої раніше пляшки. Добре перемішавши суміш, вона прийнялась за сніданок.

* * *

Коли вона повернулася до вітальні, день уже набирав обертів. Вона розсунула масивні велюрові штори, і скупе, тьмяне світло неохоче заповнило кімнату. Вітер трохи вщух, перетворивши ранковий шторм на один із тих пізньоосінніх пейзажів — безбарвних і безіменних, — які так виразно збереглися в її пам'яті з часів її північного дитинства.

По обидва боки вікна стояли дві високі вузькі стійки, кожна з яких була заставлена півдюжиною чашок Петрі. На дні кожної лежав зволожений фільтрувальний папір з охайно розкладеним на ньому насінням. Вона уважно оглянула вміст кожної чашки, підливаючи води там, де папір вже починав підсихати.

Вона простояла біля вікна ще кілька хвилин, спостерігаючи за дощем. Зібравшись з думками, вона сіла за стіл, взяла чистий аркуш паперу й почала писати.

«Моя люба Есмі,»

Писання листів приносило їй ні з чим не порівняну втіху. Способи спілкування, які вигнала сучасна цивілізація, — всі ці електронні пошти, миттєві повідомлення, групові чати, — зводили розмову до обміну знеособленими, ретельно відредагованими, орфографічно-коректними фактами. Вони чудово передавали *що*, але були геть непридатними для передавання *чому*. Саме нещадна непробачливість чорнила, що в'їдається в папір, робила спілкування чимось набагато більшим, ніж просто розмовою двох людей, змушуючи подумати двічі, перш ніж випускати думки назовні, і нерідко витягуючи на світ почуття, про існування яких вона і не здогадувалась.

«Погода, схоже, і справді поліпшується. Вітер знизився до п'ятнадцяти вузлів, і, що особливо тішить, вже кілька днів не було диявольських шквальних поривів, через які весь будинок ходив ходуном. Да і дощ виглядає вже не таким інтенсивним, як минулого тижня. Сьогодні я знову бачу горизонт — це вже неабиякий прогрес».

Вона підвела погляд до вікна. Стеля низьких, важких сірих хмар простягалася наскільки сягало око. Вона навчилася не помічати дощ, але бурхливі пориви вітру, що накривали її оселю час від часу, непокоїли її. Черепиця поки що трималася, але вона не знала, як довго дах зможе витримувати ці шквальні атаки. Старий чавунний флюгер вирвало із землі, ніби він був вирізаний з картону, і вона могла лише уявляти, через що доводиться проходити даху. Зустріти дощ у вітальні її зовсім не кортіло.

«Насіння так і не подає ознак життя. Жодне з усього набору. У книжці пишуть, що проростання може тривати кілька тижнів, навіть у тих видів, що зазвичай сходять швидше, тож я тримаю кулаки.»

«Бо продовжує бавитись еквілібрisticoю. Трохи дивно, але мене його падіння переймають значно сильніше, ніж його самого. Не можуть же вони минати зовсім без наслідків для того, що там ще лишилося всередині його пошарпаного тіла? Не знаю, що ще можна з цим зробити — дім і так вже схожий на японський замок із усіма цими подушками. Кумедно, як він завжди виглядає залізно незворушним, коли опиняється на підлозі, таким велично-спокійним. Він просто підіймається і стрибає назад на своє місце — і до наступного разу».

Вона посміхнулася. Дурний старий Бо. Причиною хіба не всіх його падінь були яскраві сновидіння, коли він починав так завзято переслідувати уявну здобич, що мимоволі перекочувався через край поверхні. Це ж треба! Старий Бо, який ходив

так, ніби повертався з шинку; Бо, який встиг звалитись з усіх більш-менш придатних для сну поверхонь в її домі; Бо, який інколи брався жувати наповнювач із лотка, бо не міг розрізнити його від сухого корму, — і цей немічний, беззубий, підсліпуватий Бо у своїх снах все ще був спритним вуличним котом; небезпечним, безжальним хижаком і загрозою для всієї округи. Хіба така реінкарнація не варта всіх падінь у світі — і хіба не тому він так прагнув якомога швидше повернутися до свого місця?

Вона писала ще деякий час. Закінчив з новинами, вона поставила підпис і дату, склала аркуш навпіл і поклала його на відведену полицю в старій, сказано важкій дубовій шафі.

* * *

Настав час її щоденних вправ. Вона перевдяглася в спортивний костюм, — старий, вицвілий і вельми непрезентабельний, — але вона й не чекала особливої уваги від публіки. Хіба що від Бо, та й те лише якщо тому не буде ліньки напіввідкрити свої очі; а навіть якщо й так, його підсліпуватість надійно захищала її сумнівний стиль від будь-якої критики.

Вона почала з динамічної розминки: махів руками і ногами, присідань і легких стрибків. Розігрівшись, вона пройшла в дальній кут кімнати, де стояла споруда, схожа на гігантський велотренажер, що незграбно стирчав з потворної чорної металевої шафи. Вона забралася на сидіння й поклала руки на кермо. Перші зусилля на педалях дались нелегко — опір відчувався одразу, — та поступово вона збільшила темп до звичних вісімдесяти обертів на хвилину. Майже годину вона працювала з повною віддачею, роблячи п'ятихвилинні перерви після кожних

десяти хвилин крутіння. Завершивши четвертий підхід, вона вибралася із-за машини, і притисла рушник до обличчя, з якого струмками стікав піт.

Перевівши подих, вона сіла на підлогу для завершальної розтяжки. Не поспішаючи, вона пропрацьовувала кожен м'яз, прислухаючись, як чутко її тіло відгукується на найменший її рух, і насолоджуючись неповторним відчуттям спокійної, впевненої легкості, що стає винагородою за перемогу над собою.

Залишок дня вона провела з книжкою в пошарпаному бордовому шкіряному кріслі, що дісталось їй разом з будинком і, згідно з ледь читабельним фабричним клеймом, служило своїм власникам вірою і правдою з 1790-го року. Вона закохалася в книжки, безумовно і безнадійно, практично відразу, як навчилася читати. Поки її однолітки проводили дні за інтернетом, іграми, або безцільними посиденьками з приятелями, вона відкривала для себе приховані скарби місцевої бібліотеки. Діккенс, Екзюпері, Верн. Гекльберрі Фінн, Лі Скорсбі, Вінстон Сміт. Мерсо, Буендіа й Монтег; романи, оповідання й поезія; документалістика, біографії і нотатки мандрівників. Старі й нові, класики й дебютанти, прославлені й розгромлені критиками. Книжка за книжкою вона впускала їх в себе, відвідуючи тисячі дивовижних світів, прихованих поміж слів на їхніх сторінках.

«Найкращі книжки нічого нового тебе не вчать, — якось сказала вона Петерові. — Вони лише припіднімають завісу, що приховує істину, яку ти і так завжди знав».

Сутінки вже впевнено вступили в свої права, коли вона загнула кутик сторінки й поклала книжку на журнальний столик. Вона знову перевдяглася у незavidний спортивний костюм, зробила кілька швидких присідань, аби розворушити

задерев'янілі м'язи, зняла з мотузки рушник, і сіла за чорну машину. Другу годину тренування вона завершила в непроглядній темряві.

Коли вона зайшла на кухню, кіт вже сидів біля своєї миски й терпляче чекав, поки її наповнять. Вона дістала з шафки бляшанку й вивалила йому рештки консервів. Потім звідти ж взяла банку тушкованої яловичини, вивереними рухами змішала її вміст з квасолею й приєдналася до трапези.

Повечерявши, вони ще деякий час сиділи разом — вона і кіт, — дивлячись одне на одного й тихо відпускаючи навантаження довгого дня. Вона неспішно потягувала свій напій, а кіт ліниво вмивав змарніле від часу обличчя.

* * *

Різкий дзвінок будильника розбудив її наступного ранку. Кіт сидів у дверному прорізі й дивився на неї. Він виглядав краще, ніж вчора, і вона знову подумала, що всі ці падіння не минають для нього безслідно.

Вона пройшла на кухню, налила собі ранкову склянку й відкрила свіжу бляшанку котячого делікатесу. Вона розсіяно спостерігала за тим, як він їсть. Є в старих, зношених до кісток організмах якась дивна привабливість, що викликає в нас ірраціональне, майже фізичне зачарування ними. Дехто пояснює цей ефект нібито притаманною їм мудрістю, здобутою протягом довгого перебування у світі живих. Вона скептично ставилась до цієї гіпотези. Бо був старим, але аж ніяк не мудрим. Ні, не мудрість приваблює, думала вона, а вперта, безкомпромісна здатність цих реліктів стояти віч-на-віч зі своєю долею, — попри всі втрати, які

вони понесли, — і стійко втримувати позиції, які кожен із нас зрештою буде змушений здати.

Перевіривши чашки Петрі, вона деякий час стояла біля вікна, спостерігаючи, як краплі дощу створюють на поверхні ставка тисячі концентричних кіл. Поки вона не зосереджувала погляд, ці кола з'являлися і зникали, але варто було прикувати погляд до одного із них, як вона усвідомлювала, як далеко насправді розбігається його хвиля, — інколи аж до краю водойми, — якщо їй, звичайно, вистачало терпіння проводити її поглядом до самого кінця і не спокуситися десятками нових хвиль, що в цей час утворилися поруч.

*І дивлячись, як краплі дощу
плетуть свої втомлені стежки й зникають,
я знаю — я той самий дощ,
І лише завдяки тобі ще існую.²*

Справжня поезія не створюється поетами. Так само як Ньютон був лише провідником закону гравітації, що розповсюджує свою дію далеко за межі світу, в якому його було визначено, поети є провідниками ідей і почуттів, що живуть далеко за межами їх рукописів. Справжня поезія створюється читачами — кожним із них, — що занурюють слова, складені для них поетом, у води власного світу і спостерігають за колами, що від них розходяться. Майстерність поета і визначається його вмінням знайти такі слова, що породжуватимуть найсильніші хвилі, і віддати читачам право власноруч простежити їхній шлях.

² “And as I watch the drops of rain
Weave their weary paths and die
I know that I am like the rain
There but for the grace of you go I.”

- Paul Simon, “Kathy’s Song”

Саме в цьому полягала парадоксальність її захоплення поезією Пола Саймона. Почуття, які вона знаходила в його віршах, були майже повною протилежністю до почуттів, про які писав сам Саймон.

Любов, що виснажувала Саймона, дала їй причину долати себе знову і знову.

Самотність, що коштувала Саймонові його спроможностей, надала їй силу, зробивши персонально відповідальною за весь власний світ.

Сумнів, що позбавив Саймона його переконань, лише зміцнив її власні — адже пройти крізь сумнів і не впасти здатні лише найміцніші з переконань.

Хіба це не величезна іронія, думала вона, що вони з таким завзяттям шукали воду в мертвих пустелях Марса чи під крижаними оболонками Європи і Енцелада, тоді як тут, на Землі, вона завжди була поруч у приголомшливій кількості — просто на порозі — і одночасно, такою непоміченою, невизнаною і звичною? Вони мали її всю, але натомість обрали переслідувати спокусливі тіні — так само, як сімейний чоловік піддається спокусі молодшого, свіжішого й привабливішого тіла, пересичений своєю вірною, але такою звичною жінкою. І, подібно до жінки, яка дізналася про наявність іншої, вода тепер біла їх з усією силою й безжальністю зрадженого кохання.

Ці думки не відпускали її до кінця дня. Вони кружляли в її голові, поки вона снідала. Супроводжували її навколо дому, поки вона наводила лад і підкорювала потворну чорну машину. Пробірались крізь щілини й дражнили її, поки вона сиділа в кріслі з книжкою, аж доки сутінки не почали поволі заповзати в кімнату.

Кіт проспав увесь вечір і терпляче чекав на неї на кухні, коли прийшов час вечеряти.

* * *

Вчора минуло рівно чотири тижні відтоді, як Петер сказав їй, що йде.

Вони обоє знали, що час для цього настав. Вони розуміли, що альтернативи немає. Прокручуючи події у пам'яті знову і знову, вона щоразу доходила одного й того ж висновку: його від'їзд був найкращим можливим і єдиним прийнятним рішенням — для неї, для нього і, понад усе, для Есмі.

І все ж він став одним із небагатьох моментів у її житті, коли її здоровий глузд зазнав нищівної поразки. Класична «ботанка», вона звикла віддавати перевагу голосу розуму і тримати емоції на короткому повідку, але тієї неділі — першого дня, коли вітер помітно ослаб — її самоконтроль було розчавлено, немов паперовий стаканчик під ногами натовпу в годину пік. Надто вибуховою була суміш крихкості, страху й смутку; надто реальною загроза самим підвалинам усього, що вона мала і чим була.

Вона зірвалася на нього, як ніколи раніше. Вона кричала, плакала, била його руками, металася кімнатою й падала без сил на диван. Вона апелювала до його розуму і до його почуттів. Посилала до біса й благала на колінах. Вона знала, що в цьому рішенні не було ані йоти його вини, та все ж маніпулювала ним у найогидніші способи, біла по найболючіших місцях, аби висловити всіми можливими способами два слова — ті два дурні слова, які, щойно вимовлені, лише підкреслюють неминучий, безповоротний кінець. «Не йди».

Він прийняв її спокійно, не вимовивши жодного слова. Коли її емоційний шквал вичерпався, він підтягнув її до себе й поцілував у чоло.

— Якщо одного дня я усвідомлю, що більше ніколи тебе не побачу, — сказав він, дивлячись їй прямо в очі, — я не хочу, щоб мої останні спогади про тебе були такими.

Він мав рацію. Як завжди. Вона поцілувала його у відповідь. Кілька годин вони мовчки стояли, обійнявшись, відчайдушно намагаючись прожити всі ті майбутні моменти, яких у них вже ніколи не буде.

Коли спустився вечір, вона допомогла йому зібрати речі, і з першими проблесками світанку він рушив у дорогу. Відтоді вона нічого від нього не чула.

* * *

‘Моя люба Есмі,

Я така рада, що нарешті пишу тобі. Тиждень був жахливий, і мені страшенно потрібно було з кимось поговорити.

У середу Бо невдало впав і пошкодив ліву лапу. Він кульгає, і я дуже сподіваюся, що це не перелом. Я даю йому знеболювальні, які в нас залишились ще з часів його інсульту, але їх вистачить лише на тиждень. Він тримається мужньо. Принаймні тепер він не може дістатись до своїх найнебезпечніших місць, і я дуже сподіваюся, що він забуде про них.

Насіння має — безнадійне. Я викинула першу партію й посіяла нову, але я тепер вже не впевнена, що вся ця затія взагалі має хоч якийсь сенс. Тримая кулаки, що мені просто не пощастило з першим набором — хоча такий рівень невезіння був би справді вражаючим.

Погода знову погіршилася — ось тобі й світлі сподівання. Суцільна мряка. Найбільше мене тривожить те, що я помітила сліди води на кухонній стелі. Я витерла їх і відтоді там більше нічого не бачила, але сама думка про діру у даху до біса мене лякає.

Чи може бути гірше, ти скажеш. І знаєш що? Ще й як може. Мені вдалося обрати, мабуть, найогиднішу книжку у всесвіті. Якщо тобі колись спаде на думку взяти до рук «Кров та Шоколад», заради Бога, не роби цього. В найгіршому випадку, вона залишить невиліковну травму у твоїй душі, а в найкращому просто з'їсть твій час — втім, навіть за таких умов, це не той ресурс, якого в нас вистає, чи не так?

Пробач мені, люба, але я відкрила коробку цукерок, яку ми берегли до дня, коли приймемо тебе тут. Я трималася до останнього, але вже два тижні не могла відвести від неї очей, а тут ще весь цей хаос. Я взяла лише дві три — вони просто божественні! — обіцяю, що решта терпляче дочекається урочистого дня.

Бережи себе, люба. Зовсім скоро ми нарешті побачимось — рахую дні.

Кохаю,

Мама''

* * *

Прийшов квітень, а за ним травень. Потеплішало, але дощ і не думав припинятись. Дні змінювали один одного, ніби газетні копії, що виходять з-під преси. Її листи до Есмі ставали дедалі коротшими. Вона швидше втомлювалася і дедалі частіше засинала в кріслі з книжкою в руках.

Вона посіяла ще дві партії насіння, щоразу трохи змінюючи процес. Жодного результату. Не виключено, що причина була в браку сонця і тепла, але вона підозрювала, що насіння просто надто довго пролежало в шухлядці, перетворившись на мертву порожню оболонку.

Лапа Бо загоїлася, і він повернувся до своєї фірмової «п'яничкової» ходи. Час від часу він падав, але місця тепер обирав обачніше, і вона перестала за нього хвилюватися. Виглядав він задоволеним і спокійним, і цього для неї було цілком достатньо.

Від Петера не було жодної звістки. Вона прикладала всі сили, щоб не впускати його в свою голову, бо це неминуче вело до розмірковувань про те, де він і що з ним, — з єдиним можливим висновком. Та його силует знову й знову повертався до неї, з'являючись у кожному затишному закутку життя, яке вони створили разом.

Хто знає, де й ким вона була б тепер, якби не він, але в одному вона була впевнена: її не було б *тут*, в Старому Маяку, колишньому заїжджому дворі, побудованому на місці римського форпосту на вершині Зміїної Стежки.

Саме наполегливість Петера і його непохитна віра в те, що Удар одного дня неодмінно станеться, привели їх в цей дім, з запасами бутильованої води, провіанту і дров, достатніми, щоб протриматися тривалий час. Саме завдяки його

готовності зносити нескінченні глузування сусідів і друзів, а іноді й її власні, вона сьогодні була в Старому Маяку, захищена від вітрів і нескінченного дощу, з потворним педальним електрогенератором, прожектором, який він встановив у колишній сторожовій вежі, а пізніше — дзвіниці, і невеликим програмованим радіопередавачем, який, вона сподівалася, одного дня допоможе їй знайти ще когось у цьому тепер уже мертвому, безкрайно затопленому світі. Саме його відданість змусила його залишити її невдовзі потому, вирушивши наодинці на кволу надувному човні, — на пошуки інших, як він сказав їй тоді, — але, як вона усвідомила надто пізно, щоб викреслити себе зі списку споживачів їхніх значних, проте все ж обмежених запасів.

Удар був блискавичним. Багато хто навіть не встиг зрозуміти, що сталося. Вони з Петером і Бо провели два тижні в підвалі, поки буря, що прийшла слідом, лютувала над їхніми головами. Коли найсильніші вітри стихли, вони відчинили люк і вибралися назовні.

Те, що вони побачили, вразило їх до останньої клітини. Їхній дім — розташований колись на одній із найвищих точок Ейдейльських пагорбів — тепер стояв посеред латки розкислої землі площею ледь у чотири акри. Усе довкола, скільки сягало око, було вкрите водою — жовтувато-бурою, каламутною, вируючою водою, що текла тисячами дрібних струмків, які несли на собі гілки дерев, уламки будівель, шматки пластику та інше сміття, — все те, що колись було частиною незламної величі їхньої цивілізації. Пориви вітру хльоскали дощем їм в обличчя.

На щастя, попри видимі сліди бурі ззовні, всередині будинок лишився сухим і здебільшого неушкодженим. Наявність запасів, які вони зібрали, готуючись до

Удару, надихала їх оптимізмом, що вони зможуть протриматись, поки надійде допомога. Вони перебрались в дім. Петер увімкнув прожектор у дзвіниці й налаштував передавач на трансляцію сигналів лиха. Вони по черзі працювали на потворній чорній машині, виробляючи електроенергію для щоденних потреб. Вони сподівалися, що знадобиться лише кілька днів, аби їх знайшли.

На жаль, цим сподіванням не судилося справдитись.

Дні минали, але навколо не з'являлося жодних ознак життя. Дощ безперервно падав. Петер почав замислюватися, наскільки довго вони зможуть протриматись, якщо їхня самотність затягнеться довше, ніж вони очікували. Він усвідомив, що інтенсивніші зусилля на генераторі призводять до більших витрат їжі, тож вони скоротили зусилля, щоб виробляти лише необхідний мінімум енергії. Порції було точно вивірено відповідно до потреб. Вони зменшили споживання бутильованої води, збираючи дощову воду в бочки. Це допомогло певною мірою зменшити витрати запасів, але Петерові і цього було замало. Що, як їх не знайдуть місяцями? Роками?

Він ніколи не озвучував цих страхів, але було б наївно вважати, що вони не тривожили і її теж. Його рішення піти, хоча й боляче вдарило по її почуттях, було далеким від несподіванки.

Після від'їзду Петера вона ще більше вдосконалила свій розпорядок. Вона ретельно планувала споживання їжі. Вона експериментувала з насінням, знайденим у старій шухляді, намагаючись налагодити примітивний цикл вирощування. Вона підняла бочки з дощовою водою на рівень другого поверху, щоб забезпечувати ванну кімнату самопливом, замість того щоб качати воду

насосом або носити вручну. Працювати на тренажері так інтенсивно, як раніше, їй ставало дедалі важче, тож вона підлаштувала свій розклад під світловий день, що також допомогло скоротити використання ліхтарів, свічок і дров.

* * *

Того ранку вона довго стояла біля вікна, вдивляючись, скрізь ламані лінії, що дощ залишав на склі, у таку вже звичну далечінь. Бо підійшов і потерся об її щиколотку. З певним зусиллям вона присіла й взяла його на руки. Дуже обережно вона притиснула його до грудей — навіть найлегші обійми тепер задавали йому відчутного болю. Він заплющив очі й всім тілом притулився до неї.

Поки вона стояла з ним, ніжно погладжуючи його по голові, десь на задвірках її свідомості з'явилось дивне, ледь помітне відчуття — крихітний дисбаланс у всесвіті, тихенький, майже нечутний дзенькіт, схожий на те, що відчувася, намагаючись пригадати щось, але не знаючи напевне, що саме.

Раптом цей дзвін заповнив всю її голову. Вона незграбно випустила Бо на диван і кинулася до вхідних дверей. Порив вітру на мить відштовхнув її назад у дім — але яке це тепер мало значення?

Все ще не вірячи очам, вона зупинилася на верхній сходинці ганку, вдихаючи свіже, тепле, вологе повітря і вперше за багато місяців не відчуваючи бажання якомога швидше повернутись всередину. Сірі хмари все ще закривали небо, але вітер стих, і море, що ще нещодавно під тиском дощу здавалось грізною непереможною силою, тепер виглядало просто величезною чашею, наповненою жовто-коричневим розчином. Було так тихо, що вона почула позаду кроки Бо,

коли той вийшов слідом і сів поруч із нею, не менше за неї приголомшений цією раптовою зміною.

Вона пам'ятала кожну мить цього нескінченного дощу: перші дні самотності, коли він здавався лише тимчасовою незручністю; ненависне заперечення, коли вони зрозуміли, що їхнє ув'язнення триватиме значно довше, ніж вони сподівалися; майже тваринну тугу за бодай натяком на один промінь сонця – що так і не з'явився. Як щоранку вона бігла до вікна, спрагло намагаючись побачити найменшу підказку, ледь помітний знак, що це не назавжди. Короткі спалахи надії, коли дощ слабшав, що миттєво згасали, щойно він знову набирив сили. Зрештою, прийняття – і, насамкінець, повна байдужість.

Тепер це вже не мало значення. Їхнє нове життя ось-ось мало розпочатися.

«Він зупинився, Есмі. Дощ зупинився. Ти відчуваєш це? Я знаю, що відчуваєш — я відчуваю, що ти відчуваєш. Приходь — Земля чекає на тебе.»

Всередині, на стійках біля вікна у вітальні, на зволоженому фільтрувальному папері яскраво виблискували з десятків молодих паростків.